

Kamer van de Middenstand

Initiatiefadvies betreffende de bevoegdhedenoverdracht van de federale Overheid naar de Gewesten op het vlak van handelsvestigingen

2012

Het advies werd goedgekeurd tijdens de Plenaire zitting van juni 2012
van de Kamer van de Middenstand

Bevoegdhedenoverdracht naar de Gewesten toe van de vergunningen op het vlak van handelsvestigingen en van het Nationaal Sociaal Economisch Comité voor de Distributie

Historiek

Het in het Regeerakkoord van 1 december 2011 vervatte institutioneel akkoord voor de zesde Staatshervorming heeft betrekking op heel wat aangelegenheden

Tijdens zijn bezoek aan het Brussels Economisch en Sociaal Overlegcomité (BESOC) van 13 februari 2012 heeft Minister-President Charles Picqué de leden van de Economische en Sociale Raad verzocht om de Brusselse specifieke kenmerken te analyseren en om hier lessen te trekken voor de toekomst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van de zesde Staatshervorming

In haar vorige adviezen betreffende de bevoegdhedenoverdracht naar de Gewesten toe, is de Kamer van de Middenstand ingegaan op de regionalisering van de handelshuur, van de toegang tot het beroep en van het Participatiefonds. Het onderhavig advies van de Kamer van de Middenstand behandelt de regionalisering op het vlak van handelsvestigingen

Ter herinnering, de Kamer van de Middenstand heeft al een advies geformuleerd (initiatiefadvies van 15 januari 2007) betreffende het « Kleinhandelsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest », evenals aanbevelingen op 18 maart 2008 betreffende « De beïnvloeding van het handelsaanbod in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ».

Advies

Plan

1.	Context.....	3
2.	Inleiding.....	3
3.	De ordonnantie over de commerciële gemengdheid.....	4
4.	Het gemeentelijk niveau.....	6
5.	De gewestelijke Stedenbouwkundige Commissie.....	6

1. Context

Het federaal Regeerakkoord van december 2011 voorziet een bevoegdheidsoverdracht voor het economischen industrieel beleid op het vlak van de vergunningen voor handelsvestigingen en van het Nationaal Sociaal Economisch Comité voor de Distributie (NSCD). Tevens voorziet het akkoord dat bij de overdracht in een verplicht overleg voorzien worden, volgens nog te bepalen modaliteiten, voor projecten in zones die aan een ander Gewest grenzen én door hun omvang en aantrekkingskracht een impact kunnen hebben op een of meerdere andere Gewesten¹.

Ter herinnering, de wet van 13 augustus 2004 betreffende de vergunning van handelsvestigingen (gewijzigd door de wet van 22 december 2009 tot aanpassing van sommige wetgevingen aan de Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende diensten op de interne markt) regelt deze aangelegenheid.

Het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente waar een handelsvestiging wordt gepland, is de bevoegde overheid om de sociaaleconomische vergunning van de commerciële kleinhandelseenheden uit te reiken.

Voor een kleinhandel met een netto handelsoppervlakte tussen 400 en 1000m² beslist alleen de gemeente om de sociaaleconomische vergunning al dan niet toe te kennen. Het gemeentebestuur zal echter een kopie van het dossier en van zijn beslissing naar het secretariaat van het Nationaal Sociaal Economisch Comité voor de Distributie (NSCD) versturen, dat zal instaan voor de archivering van de aanvraag.

Voor een kleinhandel met een netto handelsoppervlakte van meer dan 1000m² beslist de gemeente om de sociaaleconomische vergunning al dan niet toe te kennen na ontvangst van het advies vanwege het NSCD.

2. Inleiding

De handelsstructuur van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verschilt zeer sterk van deze van de andere Gewesten en dit omwille van diens uitzonderlijke handelsdichtheid en nationale en internationale bestemming.

De regionalisering van de bevoegdheid betreffende de handelsvestigingen moet dus rekening houden met de specifieke kenmerken van het Brussels Gewest. Dit zijn onder meer een groot aantal handelswijken (104 vastgesteld in 2009 en 5 shopping centers), maar ook een hele reeks regelgevende teksten.

De ordonnantie over de commerciële gemengdheid, die werd aangekondigd in de Regeerverklaring 2009-2014², vormt de hoeksteen in de context van de tenuitvoerlegging van de regionalisering van de federale wet betreffende de handelsvestigingen.

Deze ordonnantie zou het kader moeten vastleggen dat het toelaat om een juridische transparantie te verzekeren en om alle stedenbouwkundige regelgevingen te coördineren, met name voor wat de aanvraag van vergunningen betreft.

¹ Federaal Regeerakkoord van december 2011, blz. 44 en 45.

² In 3.2. De Brusselse hand. blz. 19: « De uitvoering van een ordonnantie over de commerciële gemengdheid zal worden bestudeerd, waarbij men zich baseert op het Systeem voor Commerciële Ontwikkeling ».

In dit opzicht moet de regionalisering van de bevoegdheid rekening houden met een aantal bijzondere wetgevende en beleidsmatige teksten: het GBP, het Schema voor Commerciële Ontwikkeling, het GPDO in voorbereiding

Dit alles sluit aan op de aanbevelingen van de Kamer van de Middenstand (standvies van 15 januari 2007) op het vlak van regulering van de commerciële gemengdheid in het BHG en van verbetering van de kwaliteit van de soorten handelszaken

De absolute prioriteit voor de Kamer van de Middenstand is en blijft de wederopleving van de bestaande handelskernen

De nieuwe, kleine of grote, handelsvestigingen moeten plaatsvinden aan de hand van een wetgevend kader (ordonnantie), dat is verankerd in het Schema voor Commerciële Ontwikkeling en dat streeft naar een kwaliteitsvolle commerciële gemengdheid in de wijken (cfr. Memorandum van de Kamer van de Middenstand, 2009)

De onderhavige nota heeft tot doel om pistes te bepalen voor de regionalisering van de bevoegdheden betreffende de nieuwe handelsvestigingen

3. De ordonnantie over de commerciële gemengdheid

De Kamer van de Middenstand formuleert vier grondbeginselen die de basis van de regionalisering van de bevoegdheid moeten vormen:

1. De ordonnantie over de commerciële gemengdheid en de leidbeginselen van het Schema voor Commerciële Ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten worden geïntegreerd in de nieuwe ordonnantie die uit de regionalisering voortvloeit,
2. De gemeentelijke definiëring van de toekomst van de handel
3. Het naleven van 3 sleuteldoelstellingen betreffende de commerciële gemengdheid
4. De interregionale samenhang van het aanbod van handelszaken

In verband met het eerste beginsel zou de tenuitvoerlegging van een dergelijke ordonnantie op basis van de stedenbouwkundige beginselen van goede inrichting van de ruimten en van de in het Schema voor Commerciële Ontwikkeling gedefinieerde opties instrument moeten zijn om de handelsvestigingen in het BHG te organiseren

Het Schema voor Commerciële Ontwikkeling is een waardevol instrument dat op een efficiënte wijze bedraagt tot de politieke besluitvorming. Het laat het toe om de interacties tussen verschillende soorten handelszaken en de overvloed en tekorten op de voorgrond te plaatsen

Het laat het ook toe om in te gaan op de kwestie van de gemengdheid van de handelsfuncties in de wijken. De diversiteit van de handelszaken vormt de rijkdom van een wijk en vergroot de aantrekkingskracht ervan. Het is van belang om een evenwicht in het handelaanbod te verzekeren, om een opeenstapeling van identieke soortgelijke handelszaken te voorkomen

Ter herinnering, het Schema voor Commerciële Ontwikkeling geeft de voorrang de renovatie en aan de dynamisering van de bestaande handelswijken. Tevens pleit het ervoor dat de handelskernen zich zouden specialiseren en elkaar zouden aanvullen en dat ze elkaar niet zouden beconcurreren. In de woonwijken moet een structuur van tuinkens kunnen

worden gehandhaafd en versterkt. De aldus aangehaalde beginselen moeten passen in het kader van een duurzame economie die streeft naar een bestendiging van de handelszaken en naar een multimodale mobiliteit die de wijken echt toegankelijk maakt

Om erop toe te zien dat de bepalingen van de ordonnantie over de commerciële gemengdheid correct worden toegepast, moet deze beroepsprocedures en sancties voorzien die kunnen worden vergeleken met deze die in de andere stedenbouwkundige regelgevingen, met name op het vlak van vergunningen, zijn voorzien

Een dergelijke ordonnantie zou zorgen voor een omkadering voor niet alleen de vestiging van groothandelszaken, maar ook voor de vestiging van handelszaken die overlast met zich meebrengen of waarvoor de vestiging niet is gewenst, althans in de centrale perimeters van de handelskernen

In verband met het tweede beginsel betreffende de gemeentelijke definiëring van de toekomst van de handel zou het Gewest in een eerste fase het initiatief moeten nemen om de gemeenten uit te nodigen om hun visie op de toekomst van de handel op hun gemeentelijk grondgebied en in het bijzonder in de handelswijken te definiëren

Deze visie van de gemeenten moet het volgende elementen vaststellen:

- de definiëring van de identitaire bestemming die in de toekomst wordt gewenst op het niveau van alle handelskernlinten van de gemeente die in het GBP werden vastgelegd en in het bijzonder voor wat de samenstelling van commerciële gemengdheid betreft
- de soorten handelszaken die de gewenste identitaire bestemming in de perimeters van de handelskernlinten zouden kunnen versterken of verzwakken
- de soorten handelszaken en met name de groothandels die zich buiten de handelskernlinten kunnen vestigen
- het streven naar een optimale complementariteit tussen de handelszaken van de verschillende handelskernen
- het streven naar een complementariteit tussen de handelszaken die zich buiten de handelskernen bevinden en de handelszaken die zich binnen de handelskernlinten bevinden

De assortimenten van autonome aard die vrij grote ruimten nodig hebben, kunnen in aanmerking komen voor een lokalisatie buiten de handelskernen. De kleine buurtwinkels, die samenhangen met de woonfunctie, zouden geen voorwerp mogen zijn van een regelgeving die verschilt van deze die momenteel door de bepalingen van het GBP wordt georganiseerd

De toekomstige ordonnantie zou de migratie van de handelszaken in samenhang met de commerciële gemengdheid van de handelskernen kunnen bevorderen. De «identitaire identificatie» van de wijken versterken en deze aldus concentreren en compacter maken door elkaar aanvullende synergieën tussen de wijken te organiseren en de aantrekkingskrachten ervan te vergroten.

De invloed van het handelsvestigingsproject op de voor de beoogde wijk gewenste commerciële gemengdheid en de gemeentelijke doelstellingen op het vlak van mobiliteit zouden de sleutelfactoren zijn voor de beslissing om de vestigingsvergunning te kennen

In het kader van het naleven van de sleuteldoelstellingen op het vlak van commerciële gemengdheid zou een dergelijke ordonnantie ook een instrument voor begeleiding en uitvoering van het GPDO zijn om vestigingen van kwaliteitsvolle handelszaken in bestaande handelskernen te promoten en om destructurende handelsprojecten te voorkomen

Volgens de Kamer van de Middenstand moet de invloed op de commerciële gemengdheid een drievoudige doelstelling hebben

- de handelaars een rechtse stedenbouwkundige zekerheid bieden, die overeenstemt met de identitaire bestemming van de wijk
- de diversiteit van de handelsactiviteiten in de handelswijk waarborgen
- de aantrekkingskracht en de kwaliteit van de handelszaken verbeteren

In verband met het vierde beginsel pleit de Kamer van de Middenstand voor de samenhang van elk stedenbouwkundig en commercieel beleid. Ze benadrukt de tegenspraak tussen de doelstelling inzake dynamisering van de bestaande handelskernlinten en de vestiging van mega shoppingcenters in de rand

De Kamer van de Middenstand vraagt een interregionaal overleg voor dergelijke handelsvestigingen, rekening houdend met de conjuncturele economische context het bestaande handelsaanbod in de betrokken wijken en Gewesten met de mobiliteitsproblemen die zich kunnen stellen

4. Het gemeentelijk niveau

De Kamer van de Middenstand pleit ervoor om de gemeentelijke bevoegdheid op het vlak van toekenning van vergunningen te handhaven. De gemeenten zijn immers de best geplaatste buurtactoren om de gevolgen van een handelsvestigingsproject op de bestaande economische en sociale structuur, maar ook op de mobiliteitscontext van de wijk te beoordelen

Tevens beschikken de gemeenten over de natuurlijke bevoegdheid om het identitair imago van de wijken te definiëren en om de dialoog met de verschillende betrokken actoren aan te gaan om zo de handelsvestigingsprojecten te integreren in het historisch kader van de wijk in termen van commerciële gemengdheid en van architecturale kwaliteit. Ze zijn even goed op de hoogte van de mobiliteitsproblemen en van de overlast voor de buurtbewoners die een project mee zich zou kunnen meebrengen

5. De gewestelijke Stedenbouwkundige Commissie

Niettemin pleit de Kamer van de Middenstand voor de oprichting van een commissie voor handelsstedenbouwkunde op het gewestelijk niveau om de gemeentelijke overheden bij te staan bij hun diagnose en hun analyse van de afstemming van een handelsproject op de bepalingen van de gewestelijke ordonnantie over de commerciële gemengdheid, om met name te oordelen over de kwaliteit van de nieuwe handelszaken die zich willen vestigen (beoordeling van het soort aangeboden producten en diensten, van hun gamma), enz

Deze Commissie zou een adviesbevoegdheid hebben om de gemeentelijke overheden bij te staan bij hun keuze. Ze zou met name vertegenwoordigers van de betrokken actoren moeten bevatten: schepenen van handel en mobiliteit van de betrokken gemeente (en voor

de handelskernen die zich over meerdere gemeenten uitstrekken, zoals deze van de Bovenstad, vertegenwoordigers van de verschillende betrokken gemeenten), woordvoerders van handelsverenigingen en van de deskundigen ervan, en vooral onafhankelijke handelsspecialisten uit de betrokken handelssector die de kwaliteit en het gamma van producten en diensten kunnen beoordelen en er een gezaghebbend advies kunnen formuleren.

Deze zou facultatief zijn voor de projecten tussen 400 en 1000m² en verplicht voor de netto handelsoppervlakten van meer dan 1000m².

6. Besluit

Concreet vormen de bepalingen van het Schema voor Commerciële Ontwikkeling, aangevuld met gemeentelijke luiken waarin de visie van de gemeenten op het vlak van handelsvestigingen worden verduidelijkt, een uitstekende leidraad om de ontwikkeling van het handelsaanbod te organiseren en om de handelsvestigingen te harmoniseren.

* * * X F

* * *

*